
průvodce pro chvíle samostudia

STRUČNÝ PRŮVODCE PRO CHVÍLE SAMOSTUDIA

Stručný průvodce pro chvíle samostudia a příprav na hodiny jazyka aneb několik praktických rad k využívání cizojazyčných autentických textů a médií

ORGANIZACE STUDIA

Zdokonalit se v cizím jazyce je přáním a potřebou mnohých z nás. Tím prvním předpokladem zdatu je věnovat se tomuto úsilí **pravidelně** (přičemž úspěch nezávisí ani tak na délce přípravy, jako na tom, jak dobře si vymezený čas rozvrhneme).

Mnoha studentům pomáhá, vytyčí-li si každý den 10 až 15 minut, které mohou studiu jazyka věnovat (podaří-li se některý den vyšetřit více - řekněme 30 minut - tím lépe).

Druhým předpokladem úspěchu je pracovat **cíleně a systematicky**. 'Hovořit plynně španělsky o aktuálním politickém dění doma i ve světě' je sice dobrý a jistě i reálný cíl, nicméně pro dosažení nějakého rychlejšího a podstatnějšího pokroku je příliš obecný. Mnohem účinnější je:

1. v hodinách či při jakékoli jiné práci s jazykem si uvědomit zcela aktuální a konkrétní jazykový jev/problém, který potřebuji zvládnout,
2. rozvrhnout si, jak dlouho se mu budu/mohu věnovat,
3. naplánovat si, jaké zdroje a metody k jeho zvládnutí použiji, a
4. následně zhodnotit, jak se to podařilo - do jaké míry se vybrané materiály hodily, zda se použité metody/aktivity osvědčily a zda se znalost daného jevu prohloubila nebo upevnila.

ÚLOHA PSANÍ

Tomu všemu významnou měrou napomáhá proces psaní. Nejenže jsou psané poznámky dostupné kdykoli později, ale s trochou disciplíny nám psaní usnadňuje také plánování každé dlouhodobější práce, zaznamenávání pokroku a mapování toho, co ještě musíme udělat, abychom svého cíle dosáhli.

Navíc, díky psychologickému důsledku faktu, že ruka je pomalejší než jazyk, máme při psaní čas mnohé si promyslet a ujasnit.

Jedním ze způsobů jak aplikovat tuto teorii v praxi, je vést si jakýsi strukturovaný učební deník. Zde je příklad, jak může vypadat takový deník studenta angličtiny pro IPS:

Learning target:	To improve my ability to report on and to speak naturally about ELECTIONS. At the moment my language seems unnatural and I do not know many typically used expressions.
-------------------------	---

Time allocation:	next 2 weeks
Materials:	<u>Oral/Visual/Audio:</u> BBC, Euronews, satellite television, Internet <u>Printed:</u> Newspapers; dictionary; Peprník: Angličtina pro pokročilé 2, p.66ff.

WEEK 1

MEDIUM	ACTIVITY	COMMENT
BBC	Listened to the news	Not very productive. Should have taken proper notes.
BBC	Listened to the news + recorded it; went bit by bit rewinding it back and forth and took notes	Identified 7 expressions which are commonly used: ... Will try to use them.
Newspapers	Read an article in the Prague Post	Got some interesting new vocab including phrasal verbs. Not entirely sure how they are pronounced.
Peprník's textbook	Went through the list of vocab	Memorising worked well.

WEEK 2

Longman Dictionary of English Language and Culture	Looked up some expressions	Good for checking out expressions already learned. Good examples
Concordancer*	Had a look at some expressions using the COBUILD online concordancer	Discovered some interesting new phrases and synonyms, e.g.: ...
CONCLUSION: Recording, taking notes, and checking afterwards worked well with the radio news; concordancer proved to be excellent for seeing words in use. Must organise my notes! All in all - feel more confident. Must USE what I have learned!		

REFLEXE

Pokud se vám zdá výše uvedený příklad strukturovaný až příliš, pokuste se alespoň čas od času zamyslet nad následujícími otázkami:

- Co bylo cílem vyučovací hodiny? - Co jsem se měl/a naučit?
- Co je/bylo mým cílem (uvědomil/a jsem si např. že jsem v něčem napřed, nebo naopak pozadu za svými kolegy, že si potřebuji zopakovat urč. gramatický jev či slovní zásobu vztahující se k urč. tématu apod.)?
- Co nového jsem se v hodině naučil/a (jaká slovíčka, výslovnost, atd.)?
- Co mi šlo snadno a proč (bylo to např. v důsledku samostudia, nebo protože mě to bavilo)?
- Na co bych se měl/a v nejbližší době soustředit?

Jakpíše klasik:

**"I keep six honest serving men,
(They taught me all I knew);
Their names are What and Why and When,
And How and Where and Who."**

Rudyard Kipling

INTERNET

Internet je rozsáhlý zdroj cizojazyčného autentického materiálu. Vyhledávače nabízejí přehrší testů, kvízů a cvičení určených přímo k procvičování obecného jazyka. Nás však bude zajímat především jeho využití pro studium jazyka pro specifické účely a potřeby posluchačů FSV.

Také v tomto případě je nejlépe začít u vyhledávačů, např. www.google.com.

K obrovskému množství jazykového materiálu lze přistupovat jednak s předem připravenými aktivitami, které lze snadno využít s nejrůznějšími druhy autentických textů (viz níže), jednak nejprve procházet webové stránky, stáhnout si z nich odpovídající texty, a pak teprve promýšlet jak je jazykově co nejlépe využít.

Nespornou výhodou internetu je, že informace, které nabízí, jsou více méně pravidelně aktualizovány. Sledování např. aktuálních událostí v textové podobě může usnadnit pozdější poslech zpráv v audio či audiovizuální podobě. Funkce "Find [on this page]" v okénku Edit může dobře posloužit ke sledování toho, jak se konkrétní slova či fráze chovají v kontextu.

PRÁCE S TEXTEM - JAZYKOVÉ AKTIVITY

Zprávy: vyberte si nějaké aktuální téma – jeden novinový titulek, a dříve než se začnete do článku, napište si seznam slovíček, která se podle vás v textu mohou objevit. (Pokud nevíte, jak se co řekne, použijte slovník.) Pak se teprve vraťte k textu a při čtení porovnejte, jaké výrazy jste odhadli správně a jaké jiné výrazy vztahující se ke zvolenému tématu jsou v článku použity.

Slovní spojení: pomocí okénka Search si v internetovém novinovém archívu renomovaného deníku vyhledejte jeden běžný výraz a zkopírujte si 15 – 20 vět, ve kterých se vyskytl. S pomocí slovníku zjistěte jeho významy v různých kontextech. Pak se vraťte do novinového archívu a najděte dalších 10 vět. Je třeba k seznamu přidat ještě nějaký další význam? Pokuste se vytvořit věty s alespoň 5 různými významy klíčového slova.

Polemika: s použitím vašeho oblíbeného vyhledávače vyhledejte několik reportáží / polemik na jedno sporné téma. Jaká slova (slovní spojení) autoři používají, když

1. zdůrazňují své názory,
2. reagují na odlišné názory kritiku ze strany druhých? Utvořte si seznam užitečných frází a slovíček, které můžete využít při diskusích na hodinách.

Synonyma: vyhledejte 5 synonymních dvojic (např. takeover/coup) a k nim 15 – 20 ukázkových vět formulovaných rodilými mluvčími. Lze učinit nějaký závěr ohledně toho, jak často a v jakém kontextu jsou používána?

Oposita: vyberte z textu 7 klíčových výrazů a najděte k nim slova s opačným významem. Utvořte z nich celé věty.

DOPORUČENÉ ZDROJE

Kromě doporučených webových stránek uvedených v sylabech předmětů vyučovaných v KJP, najdete užitečný seznam kvalitních odkazů také na <http://kjp.fsv.cuni.cz/KJPFVS-14.html> – Výuka přes internet.

TELEVIZE, RADIO

Poslech či sledování cizojazyčného pořadu či relace primárně kvůli poskytovaným informacím nás samo o sobě udržuje v kontaktu s jazykem. Nicméně doporučujeme rozlišit, kdy se jedná především o získávání informací a kdy chceme čas u přijímače či obrazovky využít ke studiu jazyka.

Na rozdíl od audio či videozáznamu, které lze kdykoli přetočit a znovu si poslechnout pro hlubší porozumění, příp. procvičování intonace a výslovnosti, před nás pořady bez záznamu staví náročnější úkol. Je proto výhodnější promyslet si předem, na čem chceme v jazyce pracovat, podle toho si vybrat pořad a zapřemýšlet nad tím, s jakou slovní zásobou se v něm pravděpodobně setkáme a na jaké aspekty vysílání se budeme soustředit (budou to nová slovíčka, nebo styl promluvy, nebo výslovnost, apod.?). Mít po ruce papír, tužku a slovník a nevzdát to jsou poměrně skromné rady, když si z nich ale učiníme dobrý návyk, pokrok v moderním cizím jazyce je zaručen.

SLOVÍČKA

Ať již použijeme při samostudiu to či ono medium, vždy se setkáme s novou slovní zásobou. Při jejím osvojování může pomoci, navykneme-li se ptát:

- Vím přesně, co to slovíčko znamená?
- Kam si je mám zařadit?
- Vím, jak se vyslovuje (tj. jak jeho slovníkový tvar, tak i ve větě)?
- Pojí se zpravidla s nějakým konkrétním slovesem, přídavným jménem, příslovcem aj.?
- Budu je potřebovat často?

Je známo, že naše paměť uchovává slova částečně podle významu; je tedy logické uspořádat si slovíčka do významových skupin.

Zároveň je však třeba učit se je v kombinaci se slovy, se kterými se pojí. Učíme-li se celá sousloví, zrychlíme podstatně své vyjadřování. Jedním ze způsobů jak na to, je proto systematicky vyhledávat konkrétní slovní spojení v textu (dobrý slovník, který uvádí příklady užití slova ve větě, či concordancer jsou při tom nepostradatelnými pomocníky).

"JAZYKOVÉ SOS"

Možnost denně něco pro své odborné jazykové vzdělání udělat lze i tehdy, když nám vytyčená čtvrt hodinka "nevyšla". - Díváme-li se například večer na zprávy, lze si uvědomit několik výrazů a otestovat si, zda je umíme v příslušném jazyce. Nebo čteme-li v dopravním prostředku cestou ze školy skripta či noviny, lze se pokusit o "tiché" shrnutí obsahu článku či odstavce – opět v příslušném cizím jazyce.

Kabinet jazykové přípravy vám ve vašem úsilí drží palce. Jsme vám k dispozici v konzultačních hodinách.

Pozn.: Tento materiál byl inspirován příručkou Guide to Self-Access Study 1990-00 vypracovanou na dublinském CLCS, Trinity College.

* Počítačový program, jež po zadání klíčového slova či sousloví vyhledá příklady, které ilustrují jeho užití a chování v kontextu.